

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Perfectionem non in amore concupiscentiæ erga Deum, sed in vera
charitate amicitiaë consistere. Cap. viij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

inania, si hæc adit, plena sine omnia.] Testimonium hoc verissimum est. Quoniam nihil religio Christiana, aut professio religiosa non respuit, quod charitati aduersetur, quod amori diuino, aut fraterio repugnet, quæ verò charitatem augent, dilectionem aduersus Deum, & fratres conseruant, ea studiosa iudicat, vtilia existimat, & tamquam sancta, & pura complectitur. Regula itaque omnium bonarum actionum charitas est, quæ mortificationem dirigit, corporis afflictionem, cum opus est, vrget, cum discretio requirit, moderatur, quæ virtutum moralium medium præscribit, quæ inter occupationem, & orationem tempus distribuit, quæ quodcumque aliud opus dimittitur, & si congruum sibi, non reperit, non arroganter, sed sapienter, vt inutile, noxium, quæ contemnit. Nonne cuncta, quæ ad agriculturam pertinent, ad fructus colligendos tamquam ad finem, & scopum reuocanda sunt? Vnde fructus sunt veluti regula, & norma eorum, quæ ad terræ culturam, aut faciendâ sunt, aut vitanda. At charitas Dei, & proximi fructus est omnis spiritualis laboris, quo terram nostri cordis excolimus. Fructus autem spiritus (inquit Paulus) charitas, gaudium, Pax,] Et Augustinus. Charitas est fructus noster, quam definit Apostolus, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.] Hac diligimus inuicem, hac diligimus Deum, neque enim vera dilectione diligeremus inuicem, nisi diligentes Deum.] Si charitas fructus est, perfectio spiritualis vita eam tamquam regulam respicit, eam finem, & scopum aliarum bonarum actionum agnoscit. Corporis maceratio, silentium, solitudo, proximorum conuersio, prædicationis munus, oratio, & meditatio, folia sunt, vel certè charitatis instrumenta, necessaria quidem, vt fructus charitatis nõ pereat, & natium decorem retineat: Charitas verò aliis omnibus comparata, est suauissimus fructus. Ne fructum perdamus, vt folia, aut instrumenta agricolationis seruemus sine quo, nec ipsa folia, aut instrumenta permanent. Quia amisso charitatis robore, omnia ruunt, & suam vim, & splendorem abiciunt. Si ergo charitatis, & perfectionis eadem est natura, & sicut ista, ita & illa, suum finem consequitur animus, suum locum occupat, omnibus bonis datur, & ad eam tamquam ad finem in omni actione spiritualis vitæ dirigitur, manifestum est, quia non in alio quam in charitate, tota perfectionis natura essentiæque consistit. Sed, quia in gemina charitate perfectionem esse diximus, altera aduersus Deum, altera aduersus proximum, & quia non omnem charitatem perfectionis, & sanctitatis nomine dignam censemus, ideo inquiramus oportet primùm, quæ charitas Dei, deinde, quæ charitas proximis, ita absoluta, & nobilis sit, & hanc dignitatem sibi vendicet, vt suos possessores perfectos, & sanctos faciat, nomenque perfectionis obtineat.

*Perfectionem non in amore concupiscentiæ
erga Deum, sed in vera charitate
amicitiæ consistere.*

C A P V T VIII.

CHARITATIS nomen, quæ Deum diligimus, latum admodum est, variasque notiones habens, quæ in mediū proferendæ sunt, & sigillatim explicandæ, ne eam, quæ pertinet ad perfectionis naturam ignoremus, & vnam dilectionem pro alia substituere, in verâ perfectionis adeptione falla-

Amur. ac primò charitas naturalis, quæ Deum auctore naturæ diligit, in quocumque statu fuerit possibilis, ab hac tractatione reiicienda est, quæ perfectionem animæ supernaturalem, gratia & specialibus auxiliis paratam, & nos in magnâ gloriæ cumulum inferentem, inquirat. Charitas verò supernaturalis, siquidem amor Dei esse definitur, duplex est, (nunc autem aliquantulum latè nomine charitatis vtimur) altera concupiscentiæ, altera amicitiae. Charitas concupiscentiæ, aut amor concupiscentiæ (vt propriè loquamur) est, quo Deum summum bonum nobis ipsis diligimus, aut propter nos ipsos diligimus. Nò quidem propter nos tamquam propter finem, ne in illam magnam peruersitatem ab Augustino commemoratam, incurramus, quæ homo malè agens fruitor vtendis, & vtitur fruendis, id est, creaturam finem sui facit, & Deum finem, propter quem omnia amanda sunt, refert in creaturam. Sed propter nos tamquam propter subiectum (sic enim in scholis loqui mos est) cui volumus, & amamus finem. Sicut enim volumus, aut amamus nobis cibum, ne fame pereamus, & vestem nobis, ne frigore algeamus, & ne turpes videamur, sic diligimus Deum nobis, vt cibum animæ, quo reficimur: vt vestem, quæ tegimur, & vt omne bonum nostrum, quo diuites, & honorabiles sumus. Hunc amorem parit consideratio nostræ necessitatis, & diuinæ liberalitatis. Nam dum nos aspiciamus, deformes, pauperes, imbecillos, & omnium bonorum indigos, Deum autem nostræ deformitatis destructorem, nostræ paupertatis prouisorum, nostræ imbecillitatis sustentatorem, & omnium bonorum datorem agnoscimus, fit, vt eum, sicut vnicam refugium nostrum, & vt fontem aquæ vitæ nos satiantis, diligamus. Amorem istum, eiusque causas Bernardus explicat in his verbis, Facit se diligi Deus, qui & bona facit, facit autem sic. Qui naturam condidit, ipse & protegit. Nam & ista condita fuit, vt habeat iugiter necessarium protectorem, quem habuit, & conditorem, vt quæ nisi per ipsum non valuit esse, nec sine ipso valeat omnino subsistere. Quod nec sanè de se creatura ignoret, ac proinde sibi (quod absit) superbè arroget beneficia creatoris, vult hominem idem conditor alto quodam salubrique consilio tribulationibus exerceri, vt cum defecerit homo, & subuenerit Deus, dum homo liberatur à Deo, Deus ab homine, vt dignum est, honoretur. Hoc enim dicit: Inuoca me in die tribulationis, eruum te, & honorificabis me.] Fit itaque hoc tali modo, vt homo animalis, & carnalis, qui præter se neminem diligere nouerat, etiâ Deum, vel propter se amare incipiat, quod in ipso nimirum (vt sæpè expertus est) omnia possit, quæ posse tamen proficit, & sine ipso possit nihil.] Hic ergo amor, licet bonus & sanctus, mercenarius tamen est, quem proprii commodi cognitio generat, & merces ac lucrum ad bonum amatum amplectendum inclinat.

ECharitas amicitiae, cui soli verâ & propria charitatis virtutis Theologicæ natura cõpetit, ea est, quæ Deum, nõ iâ nobis, aut propter nos, sed propter se ipsum, & propter suam bonitatem diligimus. Scitè namque dixit Bernardus: Non sine præmio diligitur Deus, & si absque præmij intuitu diligèdas sit. Vacua namque vera charitas esse nõ potest, nec tamè mercenaria est. Quippe non quærit, quæ sua sunt. Affectus est, non contractus, nec acquiritur pacto, nec acquirit. Sponte afficit, & spontaneum facit. Verus amor seipso contentus est. Habet præmium, sed id quod amatur. Nam quidquid propter aliud amare videaris, id planè amas, quod amoris finis pertendit, nõ per quod tendit. Paulus, non euangelizat, vt comedat,

Galat. 5.
Aug. 11.
89. in 103.

Bern. de
diligendo
Deo.

Psal. 49.

Bern. de
diligendo
Deo.

sed comedit, vt euangelizet, eo quod amet, non cibum, se. Ieuangelium. Verus amor primum non requirit, sed meretur. Primum sane, necdum amati proponitur, amanti debetur, perseveranti redditur. Vocatur, autē charitas amicitia, quia vera amicitia est, qua homo non alterius cuiusvis hominis, non regis, aut Pontificis alicuius, non Angeli, aut Archangeli, non cuiusdam superioris caelestis spiritus, sed ipsius Dei amicus efficitur. Omnia enim, quae sapientes huius mundi, propria esse amicitiae voluerunt; ea Christiana, & supernaturalis charitas Dei ad hominem, & hominis ad Deum non solum habet, verum etiam multo praestantius quam humana amicitia, & excellentius assequitur. Nam si amicitia alicui bono subnititur, quod mutuo amici communicant; charitatis amor, praestantissimum gratiae donum praesupponit, eique insidet, cuius beneficio (vt Petrus Apostolus ait) diuinae efficiuntur consortes naturae. Si amicitia est amor, non statim dissolubilis, sed continuus, ac perseverans, Charitas, (quod ad suam naturam attinet) amor permanens est, quia habitus voluntatis, quia Deo infundente, & donante productus, quia diuinis auxiliis conseruatus, assiduus beneficiis auctus, nulla Dei nos iniuria afficientis offensus, quem sponsa huius amoris bene conlecia fortem inlitar mortis nuncupauit. Quod si homines facile hunc erga Deum amorem dissoluunt, non fragilitas, aut imbecillitas charitatis id facit, quae, (vt Paulus ait) nec tribulationibus, nec angustiis, nec mortibus cedit; sed efficit malitia humanae voluntatis. Amicitia est amor mutuus, quo duo amici se inuicem diligunt, & mutua est dilectio charitatis. Impossibile est enim ab homine Deum diligere, quin à Deo ipse homo diligatur. Cum vox summae veritatis sit: Qui diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Amicitia lucrum non quaerit, mercedem non respicit, voluptatem non cogitat, sed amicum gratis diligit, & propter seipsum. Et sanè iniuriam charitati irrogaret maximam, qui ei hanc perfectionem auferret. Amat captius charitatis Deum propter seipsum, & omnia creata ad amandum illis verbis inquit. Confitemini Domino, quoniam bonus. Qui Domino confitetur, (inquit Bernardus) non quia sibi bonus est, sed quoniam bonus est, hic diligit Deum propter Deum, & non propter seipsum. Parum est hoc, seipsum homo, & omnia creata diligit propter Deum. Quia vino amoris inebriatus canit. Quid mihi est caelo, & à te quid volui super terram; defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea, Deus in aeternum. Amat & Deus hominem propter ipsum hominem, quia non lucri, aut honoris causa, non voluptatis obtentu eum diligit, sed vt in eum sua bona conferat, suae misericordiae diuitias effundat. Si verò tandem amor Dei erga nos, nequaquam in nobis sistit, seu in Deum ipsum refunditur, qui sicut omnia propter seipsum operatus est, ita vniuersa propter semetipsum amore profequitur; id nullo pacto cum vera amicitia pugnat, quae amicum amat, nec eius minuendo perfectionem, nec destruendo naturam. Haec est autem hominis natura, vt totus in Deum auctorem suum referendus sit, haec eius summa perfectio, vt in finem, cuius gratia conditus est, sit Dei amore reuocandus.

Amicitia quoque amor est, vtrique amico notus, & tum verbis, tum mutuis officiis patefactus, quia notitia profectò, non est priuata charitas, cum Deus se à iusto diligi, & iustus se à Deo amari cognoscat. Deus quidem, qui summè sapiens est, & ad interio-

ra cordis penetrat se amari ab anima iusta nequaquam ignorat. Quare interrogatus Petrus à Christo Salvatore nostro, an ipsum diligeret, modestè sapienterque respondit, Tu seis Domine, quia amo te, Amicum videlicet vnicè dilectum sui amoris testem, & cognitorem ostendens. Anima etiam se à Deo amari manifestis coniecturis agnoscit, quo largitore, peccati odio, virtutis desiderio, praemij spe, & alicuius puritatis decore se dignatam esse non ambigit. Nam si Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro, quòd sumus filij Dei, letiam testimonium reddit nos à Deo diligi, cuius dilectionis opus est, quòd adpremum in filios. Notus itaque est amor iste verbis & factis, tam Deo quàm nobis. Verbis quidem, quibus & anima in lectulo orationis quiescens amoris vacat amplexibus, & soli amatori suo pandit sui amoris affectum, quibus, & Deus animam se etiam amore ligatum esse, & charitate victum, ineffabili quadam ratione, & abditissimo sermone manifestat. Factis autem, quia Deus amatori suo obsequiis, Deus immensis donorum monilibus, anima custodia mandatorum conceptum amorem ostendit. Amicitia bona amico vult, quia semper inuenitur cum beneuolentia coniuncta, & charitatis hoc proprium est, vt Deus nobis, & nos Deo, non solum vera, sed ingentia bona velimus. Ille, cuius amor efficacis & operatorius est, maxima bona nobis amicis suis vult, gratiam, virtutes, dona, & ea volendo operatur in nobis. Et nos, quorum amor comparatione Dei vsque ad effectum extendi non potest, salutem volumus, vt Deus suam esse habeat, suas infinitas perfectiones possideat, & de hoc sepius cum ingenti cordis exultatione gaudemus. Hoc gaudium à nobis postulat Paulus, cum ait: Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete. Hoc anima apud Isaiam se habituram non sine magna ascensionem promittit, dicens: Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo. Ne autem de inefficacia, aut impotentia amoris nostri tristemur, etiam bona quadam aeterna Deo volumus, suae bonitatis notitiam, suae maiestatis reuerentiam, sui nominis exaltationem, suae legis impletionem, & haec praedicando, & peccatorum conuertendo facimus, & ei, vt possumus, bona largimur. His certe bonis non eget Dominus, neque eorum oblatione eius, aut maiestas, aut bonitas crescit, quippe qui infinitus est, nihil in seipso à creaturis accipiens, & planè Deus, qui honorum nostrorum non indiget. Sed tamen pauperum amicorum obsequia, & hominum tenuitati possibilia, neque reiecit, neque contemnit. Ideo sacrae paginae honorem, & gloriam Deo offerre nos admonent: Afferte (inquiunt) Domino gloriam, & honorem, afferte Domino gloriam nomini eius. Et alio loco: Honora Dominum ex tota anima tua, & ipse Dominus per Malachiam, de filiis, & seruis suis palam, aperteque conqueritur, quòd sibi honorem debitum non exhibeant. Filij honorat patrem, & seruus Dominum suum, Si ergo Pater ego sum, vbi est honor meus, & si Dominus ego sum, vbi est timor meus?

Quid plura? si amicitia inter aequales, inter duos tantum, & inter eos, quos vnus efficit, esse describitur: ista verè charitati non desunt, quae nos ad quandam Dei participationem effert, ob quam diu nuncupamur, & filij excelsi omnes, & Deum ad nostram naturam induendam demisit. Angusta sanè amicitia est, quae, aut naturae, aut status aequalitatem exigit, ista verò sine vlla cõparatione acrior, atque perfectior, quae in naturae, aut status diuersitate aequalitatem affectus, id est, animos verè amicos, & eodem mo-

Ioan. 21.

Rom. 3.

1. Pet. 1.

Cant. 8.

Ioan. 14.

1. Pet. 1.7. Bernard.

Psal. 72.

Philip. 4.

1. Pet. 6.1.

Psal. 28. Eccles. 7.

Malach. 1.

Psal. 81.

do ac sua, amicorum bona curantes inducit. Talis autem est charitas, qua anima erga Deum, tamquam erga Patrem, aut sponsum afficiat, & eius beneplacitum omni propriae voluntati anteponeat, & qua Deus animam, ut charissimam filiam, aut sponsam pulcherrimam diligit, & eius bonum ita zelat, ut dicat: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.] Hæc inter iuos tantum est. Nam Deus ita quemque nostrum diligit, ac si solum, & sine socio diligeret, cuius amor extensus ad plures, in nullo, aut tepidus, aut obliuiofus inuenitur. Et homo, si verè Deum diligit, nullum alium nisi Dei causa, & secundum eius imperium in amoris confortium admittit. Charitas denique inter Deum, & hominem, vnum facit de duobus; non vnum natura, sed vnum affectione. Nā qui adhæret Domino, vnus spiritus est.] Facit vnum affectione, quoniam his amicis vnum est velle, vnum nolle, vnum gaudium, vnum desiderium, vna per similitudinem quamdam actionum morumque concordia. O felix amicitia charitatis, qua homo amicum summè sapientem, infinitè bonum, & incomprehensibiliter potentem habet, & Deus hominè ad suam amicitiam admittendo, ineffabilem sui diuini cordis pietatem, & suauitatem ostendit. O beata amicitia inter Deum, & hominè, hoc est, inter thesaurum omnium bonorum, & cumulum vniuersarum miseriarum, quæ Deum non fedat, & hominem mundat, quæ Deum non deiicit, & hominem effert, quæ Deum non turbat, & hominem tranquillat, quæ Deum non spoliat, & hominem ditat, quæ Deum tædio non afficit, & hominem celestibus consolationibus replet: & quæ Deum, & hominem connectendo, istius miseriam leuat, & illius miserationes amplificat.

Hanc præstantissimam, & desiderabilem amicitiam, non natura procreat in nobis, non facultas liberi arbitrij progignit, sed Deus ipse in paruulis per lauacrum regenerationis, in adultis verò, qui post baptismum grauitèr deliquerunt, per penitentiae sacramentum, aut re, aut voto ritè susceptum, meritis Iesu Christi exigentibus, simul cum gratia, & vita spirituali anima, in voluntate nostra clementer infundit. Quod Paulus perspicuis verbis testatus est, charitatis causam non aliam quam Spiritum sanctum liberaliter dantem, & misericorditer eam in nos effundentem agnoscens. Quam charitatem, licet homo adultus, qui semel, aut sæpe aliquod crimen commisit, non ex merito habeat, (nunc enim paruulos mittimus sola virtute sacramenti, & præua matris Ecclesiæ fide iustificatos,) non tamen sine dispositione, aut præparatione aliqua, particeps tam eximie virtutis efficitur. Nam primò clementissimus Dominus, & verissimus miserationum Pater, peccatorem in peccatis dormientem, excitat, fugientem vocat, & nullis eius poitentibus meritis, imò multis diuinam indignationem prouocantibus demeritis, ad supernaturalem amicitiam suam & familiaritatem inuitat. Huius vocationis Ecclesia meminit, cum pro suis membris fores diuinæ misericordiae pulsat, dicens: Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur, innoua dies nostros sicut à principio.] Quin & singula Ecclesiæ membra eandem vocationem postulant, cum eorum quisque verba Iob innumeris calamitatibus afflicti, sibi ipsi accommodat, & non pro dolore corporis, sed pro cruciata animæ à peccato proueniente, sibi conuenite pronunciant. Quis mihi tribuat, ut sim iuxta mentes pristinos secundum dies, quibus Deus custodiebat me.] Dies quippe nostri sicut à principio, & mensis pristini, tempus gratiæ designant, ad quos

A redire cupimus, cum Dei vocationem nos à vetustate peccatorum, ad nouitatem vitæ reuocantem afficiamus. Cui vocationi licet à Deo incipiētī, quia non sine gratiæ auxilio (quod præsto nobis est) nos respondere oportet, ideo per Ioseph prophetā ad conuersionem excitamur, cum tubam prædicationis insonantem audimus. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu.] Et rursus per Zachariam ait Dominus exercituum, Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos.] Ac si diceret: prius quidem ego conuerti me ad vos, à somno peccatorum excitando, & vestram molliendo duritiem: conuertimini igitur vos ad me, vocationi meæ respondendo, & meam inspirationem accipiendo, ut tandem ego conuertar ad vos iustificando, & gratiam ac amicitiam meam vobis dando.

Post diuinam vocationem antequam dominus per gratiam & charitatem in nos veniat, nonnulla dona præcedunt, quæ simul sunt actiones, ac præparationes nostræ, & dona Dei: actiones nostræ, quatenus liberè à nobis elicitæ, & dona Dei, quatenus ab eius auxilio procedentes, & nõ viribus solius liberi arbitrij productæ. Sicut enim Domino veniente ad Eliam, spiritus grandis & fortis subuertens montes, & conterens petras, tremendam Dei maiestatem antecessit, & non in spiritu Dominus, & post spiritum commotio, & non in commotione Dominus, & post commotionem ignis, & non in igne Dominus: & post ignem sibilus auræ tenuis, & in eò tenuissimo & tranquillissimo sibilo se ostendit Dominus. Ita Domino veniente ad nos, ut in nobis habiteret, & pelagus erga vilissimos homines suæ benignitatis ostendat, præcedit eum spiritus fidei grandis, & fortis, qui Gehennæ supplicia semper duratura proponens, superbiæ montes euertit, & petras cordium nostrorum emollit. Post fidei spiritum, timoris commotio, quo maiestatem violatam timemus, & metu æternæ pœnæ incurrendæ concutimur. Post commotionem, spei & fiduciæ ignis, splendore suo mentem erigens, rerum labētium exilitatem aperiens, & in opum celestium desiderium atollens. Post ignem verò sibilus auræ tenuis, qui profectò non est alius quam spiritus charitatis Deum super omnia diligens, peccata detestans, nouam vitam diuinæ legi conformem strenuè proponens, in quo sibilo Dominus ipse cum anima, tamquam cum sponsa dilecta loquitur, & non iratus, aut inimicus, sed placatus & amicus ostenditur. In hoc sibilo aut in hoc lenissimo charitatis spiritu, vera nostra ad Deum amicitia consistit, qua cum nõ mercedis intuitu, non voluptatis obtentu; sed propter ipsum, & propter suam bonitatem diligim', & omnib' rebus creatis præferimus. Cui amori ac sincerissimæ charitati, ipse gratus existens, nos amicos vocat, tamquam filios diligit, & in fidelissimos sodales admittit.

Perfectio ergo animæ, non est charitas concupiscentiæ erga Deum, qua ipsum & bona sua nobis volumus; sed charitas amicitiae, qua Dei amici constituimur, & ipsum eius solius gratia diligimus. Nec mirum esse debet, si charitatis nomen ad amorem concupiscentiæ extendamus, quod Scriptura diuina ad profanum amorem extendit. Vnde Iudith pro Assyriorum & Holofernis victoria deprecans, ita loquuta est: Capiatur laqueo oculorum suorum in me, & percutes eum ex labiis charitatis meæ.] Vera tamen charitas sola est amicitia Dei, quam perfectionem putamus, & sanctitatem, ac puritatem mentis asserimus. Hæc enim

Zacha. 2.

1. Cor. 6.

Rom. 5.

Thren. 5.

Iob 19.

Ios. 2.

Zachar. 1.

Reg. 19.

Ioan. 15.

Iudith. 9.

Cassi. col.
11. c. 6.

charitas amicitiae est, quae mentem nostram ultimo fini copulat, dum nihil inter Deum, & illam dissidij, & inimicitiae relinquit: haec, quae membris Ecclesiae coniungit, dum omnem discordiam de medio tollit: haec, quae omnia bona secum inuehit, dum virtutes, & dona, animae viribus, & facultatibus inserit: haec, quae honorum operum praesidio quaerenda est; quia nisi bonum opus ab illa procedat, & in illam redeat, caelestem (quam inquirunt) mercedem amittit. Sapienter itaque Cassianus, cum docuisset tria esse, quae faciant homines à vitis abstinere; pœnæ metum, & præmij spem; & boni affectum, qui ad charitatem pertinet) amoremque virtutum, ista subiecit. Quae tria, licet ad vnum finem tendere videantur (provoquant enim nos à rebus illicitis abstinere) magnis tamen excellentiae suae gradibus ad invicem disparantur. Duo namque superiora proprie sunt hominum eorum qui ad profectum tendentes, nec dum affectum concipere virtutum. Tertium specialiter Dei est, & eorum, qui in sese imaginem Dei, ac similitudinem receperunt. Quae verba, ita possumus explicare, ut affectus timoris incipientium sit, desiderium præmij eorum, qui in virtute proficiunt; & amoris impulsus illorum qui ad perfectionem peruenierunt. Quare, amor concupiscentiae ad summum, proficientium est, charitas verò faciès, nos, virtutem, eius tantum amore, complecti, & ob Dei gloriam, bonis operibus inhaerere, Sanctorum propria est, ac perfectorum. Nam sicut, qui in curia regis solum pœnarum metu ab iniquitatibus tēperant, cor mancipiorum, & seruorum induunt; qui verò dignitatem aliquam, aut honorabile munus consequi cupiunt, in aulicorum numerum computantur. at, qui ad nihil aliud, nisi ad regiam amicitiam, & familiaritatem anhelant, non serui sunt, non aulici tantum, sed sodales, & amici charissimi: Ita in Ecclesia Dei, quae curia est Christi regis caelestis, aut in religiosa vita, quae eiusdem Domini est aula regalis, serui sunt, qui timore pœnarum peccata fugiunt, & diuina praecepta custodiunt; mercenarij sunt, qui præmij desiderio malos mores exiunt, & virtutes consecramur: amici verò sunt, & filij dilecti, qui ex ceteri solo charitatis, siue amoris affectu, non sola grauiora peccata, sed leuissima quoque metunt, & omne honorum operum genus, ut dilecto suo placeant, incredibili auiditate, & conatu suscipiunt. Si autem in aula regis terreni non est status, aut munus aliquod amicorum, & filiorum dignitate praestantius, neque in palatio regis caelestis erit status, filiorum, & amicorum Dei gradu, & splendore nobilior. In hoc igitur gradu, quo bonum, ob eius decorum amplectimur, & Deo, eius ipsius gratia, & non mercedis obtentu famulemur, tamquam in gradu sublimissimo collocanda est mentis humanae perfectio.

1. Cor. 12.

Hae sunt dona meliora, hoc est, optima, & excellentissima, ad quae Paulus aliorum donorum desiderio feruentes, nos prouocat, dicens: *Emulamini charismata meliora, & adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.* Interpretemur nos sic, Bonae sunt gratiae, bonae sunt virtutes, bona sunt omnia dona Dei: sed vos emulamini donorum optimum, quod re vera non est aliud, nisi charitas, qua Dei amici reddimur, qua diuinum amorem, & erga nos beneuolentiam properemur, à qua tamquam à perenni fonte alia dona, aliae virtutes, aliae gratiae manare noscuntur: Bona etiam via est humilitas, bona via mansuetudo, bona via obedientia, sed praestantissima est charitatis, & amicitiae Dei via, quam veluti altarium finem, & scopum vobis demonstro. Hae

A viam (ut inquit Augustinus) ambulauit Christus Saluator noster, qui crucifixus, & amore Patris aeterni ardens, pro inimicis, & persecutoribus exorauit, ut & nos eandem ambulemus, si in Christo manere volumus; & de perfectione Christi imitatrice gloriamur. Hoc donum praestat ceteris donis, quod inquit olei (asserente eodem Augustino, atque Anselmo) omnibus donis, ac virtutibus supereminet. Vbi igitur perfectionem reperimus, nisi in amicitia Dei: Quam viam proximam caelo, & praestantissimum Dei donum, ac planè finem, propter quam alia dona sunt expetenda, & didicimus, & agnouimus. Bernardus certe istum putat, quartum, ac postremum charitatis gradum, dum quis scilicet ed vsque in Dei amicitia processit, ut non solum Deum propter semetipsum, verum etiam vniuersa creata, & seipsum quoque, qui vna ex rebus creatis est, non propter aliud diligit, nisi propter ipsum Deum. Amor iste (inquit) mons est, & mons Dei excelsus. Re vera mons coagulatus, mons pinguis. Quis ascendet in montem Domini? Quis dabit mihi pennas sicut columbae, & volabo, & requiescam? Factus est in pace locus eius, & habitatio eius in Sion. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Caro, & sanguis vas luteum, & terrena inhabitatio quando caput hoc? Quando huiuscemodi experitur affectum, ut diuino inebriatus amore animus, oblitus sui, factusque sibiipsum tamquam vas perditum, totus pergat in Deum, & adhærens Deo, vnus cum eo spiritus fiat, & dicat: Defecit caro mea, & cor meum, Deus in cordis mei, & pars mea, Deus in aeternum? Beatum dixerim, & sanctum cui tale aliquid in hac mortali vita raro interdum, aut semel, & hoc ipsum raptim, acque vnus vix momenti spacio experiri donatum est. Quae omnia sanè aperte indicant hanc ardentissimam charitatem perfectionem esse, quae sola nomen montis excelsi habet, cui aliae virtutes comparatae, aut colles, aut certe montes minores putandi sunt, quae affectuum pennis, & desideriorum volatibus expetenda est, quae locus est quem laboribus multis, & bellis periculosis comparauimus, locus vti que pacis, atque quietis. Et istum locum sine dubio omnes perfecti, quod attinet ad effectum, possident, quia Deum verissime omnibus & sibiipsum praesertim, licet affectum non sentiant. Hic enim ardens affectus illis interdum in contemplatione datur, sed ne suos thesauros agnoscendo superbiant, saepe subtrahitur, nec saepe tanti boni experientia conceditur. Liqueat ergo, amorem concupiscentiae, quo Deum nobisipsum volumus, optimum bonum animae non esse, atque adeo longè à perfectione distare, amorem verò amicitiae, qui optima gemma est animae, ac thesaurus pretiosissimus, perfectionis & sanctitatis naturam continere.

Perfectionem non esse charitatem afficientem, sed efficientem.

CAPVT IX.

OE MINA illustris, quae in sui ornatum pretiosam gemmam, non vili pretio comparare gestit, si illam institoris inter merces inueniat, exquisita diligentia considerat, & non sola opinione sua, sed iudicio quoque aliorum examinat, omni que ex parte circumspicit, ne fal-

lam

August.
de verb.
Apost.Aug. tr. in
Ioan. An-
selm. Cor.
12.Bern. de
diligendo.
Deo.
Psal. 54.
Psal. 67.
Psal. 23.
Psal. 75.
Psal. 119.1. Cor. 6.
Psal. 72.